

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 325/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Rastislavom Urbánim, PhD., LL.M., advokátom, Skuteckého 17, Banská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tost 22/2021 z 3. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 25. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Tost 22/2021 z 3. mája 2021. V ústavnej sťažnosti ďalej ústavnému súdu navrhuje, aby namietané uznesenie zrušil a prikázal najvyššiemu súdu prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, kde bol sťažovateľ vzatý do väzby uznesením Špecializovaného trestného súdu z 28. novembra 2020 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 18. decembra 2020, a to z dôvodov

podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Sťažovateľ podaním z 9. marca 2021 žiadal o prepustenie z väzby na slobodu. Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 6 Tpj 12/2020 z 9. apríla 2021 (ďalej len „prvostupňové väzobné rozhodnutie“) žiadosť sťažovateľa podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal písomný sľub sťažovateľa a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažnosť, ktorú sťažovateľ proti prvostupňovému väzobnému rozhodnutiu uplatnil, najvyšší súd namietaným uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti oboznamuje ústavný súd s argumentáciou, ktorú prezentoval v sťažnosti podanej proti prvostupňovému väzobnému rozhodnutiu. Na tomto mieste uvádza, že v rámci námietok tejto sťažnosti spochybňoval existenciu materiálnych predpokladov jeho väzby, keď argumentoval, že preukázanie základného znaku zločineckej skupiny, ktorým je vertikálna a horizontálna štruktúrovanosť skupiny, v rámci dosiaľ vykonaného dokazovania absentuje. Uvádza tiež, že v rámci vedeného konania nebol produkovaný žiaden dôkaz, z ktorého by sa dalo priamo či nepriamo vyvodiť konanie, ktoré sa mu kladie za vinu, a to neprípustné inštruovanie svedkov v súlade so záujmami zločineckej skupiny. Sťažovateľ na tomto mieste prezentuje aj svoje výhrady ku kvalite svedectiev poskytnutých tzv. spolupracujúcimi kajúcnikmi. Ďalej dôvodí, že v jeho prípade nie sú splnené ani formálne predpoklady väzby, keďže podľa jeho vyjadrenia sú dôvody kolúznej väzby v dotknutých väzobných rozhodnutiach vymedzené abstraktne a nie je možné určiť, akého kolúzneho konania by sa mal sťažovateľ v prípade prepustenia na slobodu dopúšťať. K dôvodnosti preventívnej väzby, ktorá bola v prípade sťažovateľa tiež ustálená, sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že sa mal skutkov, ktoré sú mu kladené za vinu, dopúšťať v súvislosti s výkonom advokácie, avšak funkcia advokáta mu k 1. marcu 2021 zanikla.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenú súdnu kontrolu zákonnosti jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018). Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky

(okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020).

5. Pri posúdení väzobnej trestnej veci sťažovateľa sa tak ústavný súd zameril na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (ktorú prezentuje sťažovateľ aj v ústavnej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné a či ním zvolená a prezentovaná interpretácia aplikovanej právnej úpravy neodporuje jej účelu a zmyslu. Inými slovami, či je väzba v prípade sťažovateľa zdôvodnená ústavne udržateľným spôsobom.

6. Z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ako aj z odôvodnenia prvostupňového väzobného rozhodnutia vyplýva, že sa všeobecné súdy postavili k jednotlivým argumentačným námietkam sťažovateľa takto:

7. Skutky, ktoré sú sťažovateľovi v rámci vedeného trestného konania kladené za vinu, mali podľa vyjadrenia najvyššieho súdu spočívať v tom, že sťažovateľ ako obhajca mal výrazne prekročiť hranice regulárneho poskytovania právnej pomoci, keď sa mal venovať istej „kontrole“ výpovedí uskutočnených v iných prebiehajúcich trestných konaniach a sprostredkovania informácií z vyšetrovania nepovolánym osobám – členom zločineckej skupiny (venujúcej sa predovšetkým nedovolenej distribúcii drog) v záujme ich ochrany pred prípadným trestným stíhaním, a teda v záujme zabezpečenia ich beztrestnosti. V úvode najvyšší súd poukázal na charakter väzobného rozhodovania, ktoré sa z hľadiska naplnenia materiálnych podmienok väzby zameriava na posúdenie otázky, či v danom štádiu konania výsledky dôkazného procesu podporujú podozrenie zo spáchania trestného činu (nie istotu jeho spáchania, ktorá sa vyžaduje v neskoršom štádiu trestného konania pre odôvodnenie odsúdenia). Najvyšší súd poukázal na to, že sťažovateľa z takéhoto konania usvedčuje svojimi výpoveďami špecifikovaný člen dotknutej zločineckej skupiny, majúci postavenie člena na strednej úrovni hierarchie tejto skupiny. Zároveň vo vzťahu k tejto výpovedi najvyšší súd zdôraznil, že je podporená aj inými dôkazmi, kde poukázal na tieto podporné dôkazy a tiež na usvedčujúcu výpoveď ďalšej osoby, ktorá mala byť členom skupiny. Špecializovaný trestný súd v odôvodnení prvostupňového väzobného rozhodnutia poukázal na usvedčujúce výpovede ďalších troch špecifikovaných osôb (pozri s. 9, druhý odsek uvedeného rozhodnutia). Vo vzťahu k skutočnostiam, o ktoré sa má v prípade sťažovateľa opierať ustálená kolúzna väzba, najvyšší súd interpretoval relevantné ustanovenia Trestného poriadku poukazom

na judikatúru ústavného súdu, v zmysle ktorej sa každé rozhodovanie o väzbe odohráva v rovine pravdepodobnosti, a nie istoty, čo sa týka dôsledkov, ktoré môžu nastať, ak bude obvinený ponechaný na slobode. Na tomto mieste najvyšší súd ako na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu z kolúzneho konania sťažovateľa v prípade jeho prepustenia z väzby na slobodu, poukázal na charakter skutkov kladených sťažovateľovi za vinu, ktoré mali spočívať v manipulácii prebiehajúcich trestných konaní sťažovateľom, ktorý pre uvedené účely mal využívať svoje postavenie advokáta, a tak nežiaducim spôsobom ovplyvňovať v záujme zabezpečenia beztrestnosti členov zločineckej skupiny iné prebiehajúce trestné konania. Najvyšší súd vyjadril presvedčenie, že táto „kolúzna história“ sťažovateľa opodstatňuje obavu, že by sťažovateľ po prepustení z väzby obdobné konanie uplatnil, aby vo svoj prospech ovplyvňoval a maril tak aktuálne vedené vyšetrowanie. K dôvodom preventívnej väzby u sťažovateľa poukázal najvyšší súd na charakter vyšetrowanej trestnej činnosti, pričom zdôraznil, že v sťažovateľovom prípade nemalo ísť o jednorazové konanie, ale o skutky páchané po dlhšiu dobu, kde táto jeho činnosť mala byť aj zdrojom jeho príjmu, na čom podľa vyjadrenia najvyššieho súdu nemení nič ani tá skutočnosť, že sťažovateľ už nemá postavenie advokáta, keďže stále disponuje vedomosťami, schopnosťami a kontaktmi, ktoré mu umožňujú v trestnej činnosti pokračovať.

8. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa smerujúcu k spochybneniu splnenia materiálnych podmienok väzby, považuje ústavný súd za potrebné vyjadriť sa k námietkam, ktorými sa sťažovateľ pokúša vo svojom prípade vyvrátiť existenciu jedného zo základných materiálnych predpokladov väzby, teda dôvodnosť jemu vzneseného obvinenia ako *conditio sine qua non* pre jeho väzbu. Sťažovateľ v tomto smere kritizuje kvalitu dôkaznej situácie, prezentujúcej tiež svoje subjektívne výhrady k dôveryhodnosti výpovedí tzv. kajúcnikov. Ústavný súd je toho názoru, že interpretácia relevantnej právnej úpravy, prostredníctvom ktorej najvyšší súd sťažovateľove námietky označeného charakteru kvalifikuje ako predčasné, presahujúce rámec súdneho prieskumu uplatňovaného pri väzobnom rozhodovaní, plne konvenuje stabilizovanej judikatúre ústavného súdu, podľa ktorej v danej fáze trestného konania, teda pri rozhodovaní o väzbe obvineného, sa nerozhoduje o vine, resp. nevine obvineného, ale sa posudzuje len to, či sú v danom štádiu trestného konania vo vzťahu k osobe obvineného zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujúce podozrenie zo spáchania skutkov vyšetrowaných trestných činov. Vykonané dokazovanie má vždy podporiť príslušné štádium trestného konania, v danom prípade väzobné rozhodovanie, pre ktoré je relevantné ako jeden z materiálnych predpokladov väzby dôvodné podozrenie, nie istota zo spáchania skutkov obvineným (obžalovaným), ktorá je relevantným podkladom na odsúdenie (obdobne pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Krejčíř* proti Českej republike z 26. 3. 2009, č. 39298/04 a 8723/05). Preto je hĺbkové, konečné hodnotenie dôkazov a posúdenie zákonnosti dôkazného procesu vyhradené rozhodovaniu vo veci samej a nasleduje zásadne po ukončení dokazovania (obdobne pozri III. ÚS 569/2017, III. ÚS 183/2018, I. ÚS 221/2019). Ústavný súd tak zdôrazňuje, že všeobecnému súdu rozhodujúcemu o väzbe úloha celkového hodnotenia dôkazov a s tým súvisiaceho dôkazného procesu zásadne neprislúcha, len výnimočne by mohol na tomto základe konštatovať nesplnenie príslušnej materiálnej podmienky väzby, a to iba v prípade absolútneho nedostatku dôkazov proti väzobne stíhanému obvinenému (obžalovanému),

čo nie je sťažovateľov prípad, zvlášť nie za situácie, keď je podľa vyjadrenia všeobecných súdov sťažovateľ usvedčovaný výpoveďami nielen jediného kajúcnika, ale viacerých osôb.

9. Ústavný súd ďalej uvádza, že skutočnosti, ktoré najvyšší súd prezentoval ako dôvody podporujúce kolúznu väzbu, sa mu nejavia ako vágne a nepresvedčivé. Najvyšším súdom prezentované skutočnosti, a to podozrenie z neprípustného zasahovania do prebiehajúcich trestných konaní v prospech osôb páchajúcich organizovanú trestnú činnosť zo strany sťažovateľa, sú pre vyslovenie dôvodnej obavy z marenia prebiehajúceho vyšetrovania sťažovateľom ako osobou disponujúcou odbornými znalosťami v oblasti trestného práva, podľa názoru ústavného súdu dostatočne konkrétne a zároveň výpovedné.

10. Pokiaľ ide o okolnosti prezentované najvyšším súdom, podporujúce podľa neho obavy z pokračovania v trestnej činnosti v prípade prepustenia sťažovateľa z väzby na slobodu, je ústavný súd toho názoru, že doba strávená vo väzbe, ako aj okolnosť samotnej väzby sťažovateľa majú vplyv na kontakty sťažovateľa v prostredí, v ktorom sa v minulosti ako advokát pohyboval a tieto kontakty sú v dôsledku toho v porovnaní s minulosťou nepochybne oslabené. Z tohto dôvodu ústavný súd nad rámec upozorňuje, že v ďalšom štádiu vedeného trestného stíhania už nebudú argumenty, ktoré sú v odôvodnení namietaného uznesenia najvyššieho súdu aktuálne prezentované, pre udržateľnosť preventívnej väzby sťažovateľa postačujúce, samozrejme za predpokladu, že sa nevyskytne ďalšia konkrétna okolnosť predstavujúca relevantný aspekt opodstatňujúci obavu z pokračovania v trestnej činnosti.

11. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ okrem iných práv namieta aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 2 dohovoru. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, II. ÚS 122/2019). Rozhodovacia činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva jednoznačne vymedzila záver, že záruky čl. 6 dohovoru sa v „trestných“ veciach týkajú len konaní, v ktorých sa rozhoduje o „oprávnenosti“ obvinenia („bien-fondé“) a nevzťahujú sa na mnohé konania súvisiace s trestným stíhaním, ktorých predmetom nie je rozhodovanie o oprávnenosti obvinenia, t. j. rozhodovanie o vine a treste. Vychádzajúc z uvedeného režimu čl. 6 dohovoru, nepodlieha (okrem iného) rozhodovanie o väzbe (Neumeister c. Rakúsko z 26. 6. 1968 a Matznetter c. Rakúsko z 10. novembra 1969). Procesné garancie pri súdnej kontrole väzby poskytuje čl. 5 ods. 3 a ods. 4 dohovoru. Obdobne na to poukazuje judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravujú vo svojich ustanoveniach čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru (obdobne pozri I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07). Pre nedostatok

príčinnej súvislosti medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu vydaným v rámci väzobného konania (rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby) a obsahom už označených článkov boli sťažovateľom formulované námietky porušenia uvedených článkov ústavy a dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu posúdené ako zjavne neopodstatnené.

12. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

13. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2021

Peter Molnár
predseda senátu